

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG.

Megjelen minden szerdán és szombaton este
Kéziratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Wekerle-tér 502.

Feloldó szerkesztő:
Dr. Buza Barna.

Előfizetési ár: egész évre 10 korona, félfévre 5 korona,
negyedévre 2 korona 50 fillér. — Egyes szám ára 10 fillér.
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társai, Wekerle-tér 502
Hirdetéseket a legutányoosabban árban közlünk.

A bucsuzó főispán.

Május 15-én.

Molnár főispán a tegnapi megyei közgyűlésen formálisan bucsut mondott a vármegye közönségének, megköszönve azon támogatást, amelyben csaknem két évtizeden át tartott főispánkodása alatt a bizottság tagjai részesültek.

Leplezetlenül jelentjük ki, hogy örülünk távozásának.

Nem mintha személyes antipátiát táplálnánk irányában, de távozásában egy polly téves, aminő szerencsétlen politikai rendszer végének előre vetett árnyékát látjuk, a Tisza-Ránffy-kornak alkonyát, amely után — hitünk szerint — csak valami jobb, természetesen jobb következhetik.

Hogy mit tartunk Molnár főispánról mint emberről, azt lapunk egyik előző számában kellőleg apostrofálta.

Magán jellemét gáncs nem érheti s azok, akik a politikában ellentélei voltak, kereken kijelentjük: hogy Molnár István, a magánember, kellemes gavallér uri ember tetőtől talpig.

Sőt tovább megyünk.

Tisztelettel hajlunk meg Molnár István, az új Magyarország megteremtőinek egyik bajnoka előtt, aki dicsőséges szabadságharcunkban férfiasan helyt állott, aki az elnyomatás szomorú idejében is a lankadatlanul küzdők táborához tartozott. Hitünk szerint népszerűsége egyéni szeretetreméltóságán kívül a jelzett hazafias mult kapitálisából táplálkozott.

Bucsuzása nem volt az elegikus színezés hián. S amidőn kijelentjük, hogy főispánkodásának méltatását más alkalomra tartjuk fön, most bucsu szavainak csakis azon részével kívánunk foglalkozni, amelyben a vármegyei függetlenségi párti sajtóorganum: a Felsőmagyarországi Hírlap támadásaira reflektált.

Hogy egy ellenzéki ujság a Molnár István főispáni ténykedésében gáncsolni valót talált és fog találni, az annyira természetes következménye egy — hitünk szerint — rossz politikai rendszernek, amely felett még csak disputálni sem lehet.

A párturalmi önkény, amely teljes kiméletlenséggel nehezdedett vármegyénk egész közéletére, lehetetlenné tette az elvek és eszmék tisztas fegyverekkel való küzdelmét, az alkotmányos szabadság valódi tartalmát. Az ellenzék elenségnek tekintetett, az ember becsének fokát — amint dr. Lázay László találóan fejezte ki a

lap egyik utóbbi számában — a hatalom előtti görnyedés és megálázkodás mértéke állapította meg. Szabad volt ígert mondani arra, ami a hatalomnak tetszett.

Választásaink! Azokról jobb nem is beszélni.

Maculay B. Tamás, a nagy angol történetíró egy remek példájából vehető hasonlat a mi nyomorúságos pártküzdelmeinkre — Egyrésztől a gladiator teljes vértetzel, kezében éles fegyverrel, másrésztől a vézna áldozat mezitelen testtel, két hüvelyknyi hosszú ólomkarddal. És akadtak olyanok is, akik a gladiatort megtapsolták dicstelen győzelme után.

A rossz politikát olyannak tüntetni föl, a helytelenül kezelt köz hatalom viselőit kritika alá vonni az egyetlen, amit még megtehetünk, amióta sajtószabadságunk van, egyike az alkotmányosság azon biztosítékának, amelyekért Molnár István fiatal korában kardot rántott.

Az érzékenykedésnek nincsen hát alapja, szabad országban a közélet minden szereplője alá van vetve a közt érdeklő cselekvényeiért a nyilvános bírálatnak, a minnistertől kezdve lefelé a kisbíróig. Ne gondolja a távozó főispán, hogy sokan, akik szemébe mosolyogva hízélgéssel udvarolták körül, háta mögött sokkal súlyosabb kritikát nem gyakoroltak fölötté, mint amit mink nyíltan kinyomattunk. Az előbbi kritika a közélet emberének átka, az utóbbi áldása. Mert a hízélgő tévútra vezet, a nyílt, becsületes bírálat a tévelygések labirintusából kivezető utat mutatja meg.

Hanem az, amit a főispán a Felsőmagyarországi Hírlapnak zokon vesz, hogy t. i. a jezsuiták elleni actióját hánytva volna szemére — méltatlan vád lapunk ellen, amelyet e szerény sorok írója, mint aki annak idejében a lap főszerkesztője volt, el nem hallgathat. Hiszen ez az ujság — tessék utána nézni, — indokolatlan heveséggel támadta meg — nem a főispánt — hanem a jezsuitákat. Mi azt hisszük, hogy a jezsuita heccet tárgyazó ujság a főispán nevét fel sem említette.

Ami a jezsuiták dolgát illeti, arra nézve minden józanul gondolkozó ember csak egy véleményen lehet. Ha a jezsuita a templomban szépen prédikál, érdemes, hogy meghallgattassék, aminthogy Ujhelyben felekezeti különbség nélkül meg is hallgatták és senkinek a Torquemada, Arbuez Péter és Alba herceg nevéhez fűződő borzalomok eszébe nem jutottak

A nagy tudás és az ékes szólás hatalmas vonzó erejét se telekezeti gyűlölet, se a jelszavakkal üzött nagyképszerűködés nem paralizálhatják. Elvégre is az a hívek dolga, kivel papoltatnak templomukban s kit hallgatnak meg. Egy híres egyházi szónok, legyen az protestáns pap, rabinus vagy jezsuita, egyaránt meg fogják tölteni a templomot. A hazát tehát és a szabadelvűséget azzal nem menti meg egy főispán sem, ha a templomban papoló jezsuita ellen kirohan, sőt olyasmibe ártja magát, amilhez semmi köze, és megsérti a vallásszabadságot, amelynek pedig egyik öre volna, vagy mi.

Papól a jezsuita az állam ellen, fő akarja dúlni a polgárok közötti békét: akkor tessék főispán ur zsandárokért küldeni, de nem dicsekedni aztán semmivel.

Az a jezsuita panasza nem is lehetett egyéb, mint aféle veres posztó, amelylyel a szunnyadó szívenedélyek dühét néha felkölthetni, az adott esetben azonban nem hatott. Miért? Mert nem volt benne igazság semmi.

Mást irt lapunk a távozó főispánról Azt, hogy a politikai, lelki-ösmereti szabadság ellensége volt, hogy nem tűrte az ellenvéleményt, hogy erőszakos választásokat csinált. És ezek szóról szóra igaz állítások.

Kossuth János.

Ballagi jelöltetése Sárospatakon.

— Kiküldött tudósítónktól. —

A csalfa meghívó.

Az olasz-lisztkai kerület képviselőválasztó polgárait valami szűkebb körű értekezlet elnöksége képviselőjelölés céljából közgyűlésre hívta össze Sárospatakra, május hó 12-re.

Általános volt a kíváncsiság ezen gyűlés iránt. A kíváncsiság, de nem az érdeklődés. A tájékozatlanok előtt meglehetősen homályos volt a meghívó, mert nem tudhatta a tartalmából senki, vajjon Zichy Jánost, Széll Kálmánt vagy Kossuth Ferencet akarja-e ezen szűkebb körű értekezlet elnöksége jelöltül kiküldeni?

Vége is összejött a gyűlés, s annak megtartása után megtudtuk azt, a mit tudni vágytunk. Megtudtuk, hogy a szűkebb körű értekezlet korántsem azért hívta össze a lelkes polgárokat, hogy a fent nevezettek valamelyikének ajánlják fel a kerület mandátumát, — hanem, hogy ezen szűkebb körű értekezlet most már kibővítve átalakuljon az olasz-lisztkai kerület szabadalvú pártjává, megválassza elnökét, és kiküldtse — kormánypárti programmal — képviselőjelöltjéül Ballagi Gézát.

Mindezen érdekes dolgok pedig a következőképen történtek meg:

Az átalakulás.

Szinnyey Gerzson, mint a szűkebb körű értekezlet elnöke, örömmel üdvözli a megjelenteket, de nem tartja magát illetékesnek arra, hogy a tágabb körű értekezletet is elnököljön, s azért

kéri a gyűlést, hogy válasszon magának elnököt. Molnár János főbíró ajánlatára a közgyűlés Szinnyey Gerzson tisztelet meg ezel, aki most már mint a közgyűlés elnöke, megnyitja az értekezletet. Kijelenti hogy azért gyűltek össze, hogy megalakítsák az olasz-lisztkai kerület szabadalvú pártját. Felszólítja tehát a jelenlevőket, hogy alakuljanak át ezen kerület szabadalvú pártjává.

Pár perc alatt megtörtént az átalakulás. A tágabb körű értekezletből, mintegy varázsszóra, az olasz-lisztkai kerület szabadalvú pártja lett.

Az elnök széjjel nézett s örömmel konstataa az átalakulást. Majd felszólította Molnár János főbíró, hogy tegye meg indítványát a képviselőjelölésre nézve.

Indítvány a jelölésre.

Molnár János azután beszélt, — beszélt és ismételt csak beszélt. Szóltál ő mindenről, ami lelkes — Rákóczi megszentelt falairól, Kossuthról, 1848-ról, Sárospatak hazafiságáról. És mindezen nagy nevezhek között szent eszmékből, az azokért folytatott gigászi küzdelemre való reflexziókból, mi csoda következett volna a Sárospatak főbírája? Azt, hogy Magyarország csak a szabadelvűség jegyében haladhat és fejlődhetik tovább. És mit ért Molnár János ezen szabadelvűség alatt? Hisz ez természetes: a 67-es alapot! A közös vámtérületet, a közös diplomáciát, közös hadsereget, a közös bankot, a német nyelvet, a feketesárga zászlót, a Gotterhaltét, s más egyébeket. Mert ez minálunk a „szabadelvű” program. Garanciákat is nyújt ez alap létjogosultsága és hazafisága felől, hogy megnyugtassa a még esetleg ingadozókat. És mik ezek a garanciák? Nos hát olyan férfiak, mint Szilágyi Apponyi, Széll stb. kik mind hívei a 67-es alapnak.

Az ökrök és szamarak.

„Van-e közöttünk olyan szamar, — kérdezte Molnár, — aki kétkednék Apponyi Albert hazafiságában és államférfiúi bölcsességében?”

— „Van-e közöttünk olyan ökr — kérdezte tovább, — aki csak egy pillanatra is kétségbe vonná Széll Kálmán lángoló hazaszeretetét és hatalmas elméleti tehetségét?”

Az aposztrofált ökrök és szamarak azonban nem jelentkeztek.

Az akadémia elnöke.

Ezek után kijelentette Molnár János, hogy neki megáll az esze azon, hogy ök ki nem találták eddig is, hogy széles e világban nincs olyan ember, a ki alkalmasabb volna az olasz-lisztkai kerületet képviselni, mint dr. Ballagi Géza, aki olyan okos ember, hogy a magyar tudományos akadémiának is elnöke, őt ajánlja jelöltül. (A jó kormánypártiakat a könnyekig meghatotta, hogy az ő jelöltjük nemcsak a sárospataki takarékpénztárnak, hanem a tudományos akadémiának is elnöke, s nem is csudálkoztak ezen — illetve nagyon természetesnek találták. Örömlöngben tán még azt is elhitték volna, hogy a francia köztársaságnak is Ballagi az elnöke, sőt még hogy a római pápa se más, mint Ballagi.)

A Kun Dániel apja.

Molnár János beszéde után felállott Kun Dániel, a függetlenségi elveknek eddig lelkes híve, és különös dolgokat beszélt. Hogy az ő apja volt az, aki 58 évvel ezelőtt harcba vitte az ország függetlenségéért a sárospataki diákokat, hogy az ő apja volt az, aki an

nak idején azt mondotta, hogy 25 ót veretne a fára, ha Deák párti lenne.^{*)}

És Kun Dániel elismeri, hogy az ő apjának igazsága volt, midőn harcra vitte a gyerek-diákokat, hogy ott meghaljanak, s hogy az ő apja igazságosan ítélte, midőn oly szigoron pálcát tört a Deák-párt felett. És mindezek folytán kijelenti, hogy *számos patáki függetlenségi polgárok nevében is* (??) csatlakozik a Sárospatakon megalakult szabadelvű pártához és hozzájárul a kormányparti programmal fellepő Ballagi Géza jelöléséhez. Mert Magyarország a gazdasági, diplomáciai és katonai önállóságot már részben elnyerte (?), részben annak a küszöbön van, s hogy át is lépje a küszöböt, azt a Széll Kálmán programja képes csak keresztül vinni.

Mintha elborult volna erre egy kicsit az ég! Vagy csak a megtagadott elvek siettek el felettünk azokról az omladozó régi bástyafalakról? Keresni más hazát, ha ugyan találunk.

Ballagi megjelenése.

Ballagiért küldöttség ment. Megérkeztek felajánlották neki a mandátumot, melyet köszönettel és hálával fogadtak. Kijelenti, hogy nemcsak helyi érdekből teszi azt, mint kedves elöljárói rágalmazták, mert ő az ország érdekeit mindig előbbre helyezi a helyi érdekeké, ha ugyan — ami alig történhetik meg — ezek összeköznének egymással. Beszél a felekezeti és nemzeti kérdésekről, a gazdasági politikáról, különösen igérve, hogy a szőlők érdekét védeni fogja a parlamentben, és hiszi, hogy itt, ha egy maga lesz is, lesz annyi súly, hogy képes lesz az olasz bor behozatalát megnehezíteni.

Befejezés.

Ezen szerény kijelentés után, a gyűlés dolgot jól végezve, elszórt. Az incidensek tehát, amelyre sokan számítottak, nem történtek meg. *Hammersberg* hívei, — bár sokan voltak jelen — nem tiltakoztak Ballagi jelölése ellen, sem az ellen, hogy ez az értekezlet a liszcai kerület szabadelvű pártjává nevezze ki magát. Mindössze annyit történt, hogy mikor az elnök a küldöttségbe, amelyet Ballagi megüvására küldtek, *Kurucz* János is kifejezte, — aki *Hammersberg* híve, — ő feltűnés nélkül bár, de sietve távozott s nem ment Ballagi meghívni. A függetlenségi párti választók se tiltakoztak az ellen az igazán megfoghatatlan vakmerőség ellen, hogy Kun Dániel olyan határozott visszautasítás után, mint a multkor, még mindig a függetlenségi párti polgárok nevében mert beszélni, még pedig azért nem, mert *egyetlenegy függetlenségi párti polgár se volt jelen az értekezleten.*

Kérjük az *Egyetértést*, mely ettől eltérő tudósítást hozott, ennek a ténynek tudomásulvételére és saját közleményének kellő helyreigazítására.

Résen legyünk.

Sátoraljai hely. május 12.

Függetlenségi polgártársaim! Ha este lefekszem, reggel felébredek: ez a kiáltás zug a fülemben. Nem tehetek róla, valami marcan-golja a lelkiismeretemet, szagatja az agyvelőmet, s készlet engem arra, hogy másodsor is oda kiált-sam nektek ezt a jelszót: **Legyetek résen!**

Istenem uram, mi minden fordul meg ezen az esztendőn! Hazánk boldogsága, megynék jötte a közélet tisztasága töltetek fűg, honfitársaim. Megyei választások, országgyűlési választások itt vannak a küszöbön s mi tátott szájjal nézzük és várjuk, hogy mi következik.

Semmi szervezkedés, semmi lelkesedés a közjó iránt, mintha kiégett volna a magyar lelkéből a

^{*)} Kár, hogy nem élt a megboldogult, s be nem várhatja a szavát!

jobblet iránti vágy, mintha elevenen egy dohos kriptába zárták volna érzelmeinket.

Vagy talán a félelem bilincseli le az akaratot? Szégyenérzet tölti el a lelkeket?

Kitől? Mitől? Igen! Egyik attól fél, hogy nem fognak a boltjában posztót vagy süteményt vásárolni, a másik, hogy a bank ellicitáltatja a nyoszolyája fölött a házat, a harmadik, hogy a tekintetes és nagyságos urak megharagusznak s ha a kaszinóban vagy utcán találkozik velök, kezet nem fognak vele. Az ügyvéd elveszti a kliensét, az orvos a paciensét.

Balga félelem! Álszemérem!

Ha jó magyar árukat és iparcikkeket fogtok árulni, higgyétek el még a pécsovics is felkeres titeket, mert jobban szereti magát és a gyomrát, mint a saját politikáját. Ha a földműves, iparos, kereskedő, ügyvéd, orvos, vagy tanár lelkiismeretesen teljesíti kötelességét s hozzáérhetlen becsületességű lesz, nem fog az becsüveni hazaszeretete s politikai hitvallása és pártállása miatt. S ha mégis akad oly szerencsétlen elkaptott, ki e miatt üldözni mer velé, itt van a nagy nyilvánosság, mely előtt pellengérré fogjuk őt állítani!

Azt hiszitek, hogy azok a vakbuzgó kormányparti hatalmas urak, akikről úgy remegtek, mint a nyárfalevél, bensőjükben nem megvetéssel és utálattal fordulnak el azoktól a félszüzeketől, kikről tudják, hogy csak csuszó mászó önérdék vonzza őket hatalmi körükbe?

Azt hiszitek, hogy azok a művelt lelkű s nagyképzetségű hatalmasok, ha magukba szállnak nem vallják meg önmaguknak, hogy feltétlen tiszteletet parancsol az az önzetlen hazafi, aki ha egyedül áll is ezek között, küzd az ő becsületéért?

Van-e szentebb civ, van-e tisztább meggyőződés a világon, mint az, mely minden, magyar lelkében él, szívében nyugszik, legyen az a legbuzgóbb kormányparti, vagy a legszélsőbb függetlenségi — hogy imádott hazánk erkölcsi-leg, anyagilag független legyen Ausztriától, hogy az édes haza polgárainak megélhetése itt e honi földön biztosítva legyen, hogy gyermekeink édes anyanyelvünkön vezényeltessenek, ha küzdeni, harcolni és meghalni viszik őket hazáért és kiralyért?

Vagy a gunyolódástól létek? Egy új röpke szó száll a levegőben: szájhősök, demagógok vagyunk. Nem teszünk semmit, csak kiabálunk s firkálunk üres frazisokat!

Édes jó Istenem, hát többet tettek azok a hazáért, kik minket szájhösködéssel vádolnak, mint mi?

Nem szép szó az, tisztelt urak az ellentáborban! Legyünk igazságosak egymás iránt, tiszteljék az igaz elveket egymásban, de ne gyanúsítsuk, hanem kapacitáljuk egymást. Gondolják meg, hogy ha a mi szájhösködésünk, irka-firkánk s demagógiánk mellett kezünkben volna az a hatalom, mely évtizedek óta a kormánypartiak kezé-

ben van, mi mindent vittünk volna már keresztül a hazában!

Jöhét idő s adja Isten, hogy jöjjön, hogy bebizonyítsuk tiszta lelkiismerettel, hogy nemcsak irni, nemcsak beszélni, hanem igaztani tudunk a közjóért, a közszabadságért, hogy nemcsak éber ellenőrzésre vagyunk kárhóztatva, de kezünkben tollal és karddal, agyunkban telve gondolatokkal, szívünk elárasztva mennyei érzelmekkel, ki tudjuk egykoron vinni azt, amiért lelkünk epededik s a miért talán az elhalt martírok porrá vált szívük most is dobog: hazánk függetlenségét, boldogságát.

Hej, ha nem lettek volna olyan szájhősei és tollforgatói Franciaországának a 18-ik század végén! Hej, ha nem lettek volna olyan demagógjaink 1830 tól 1848-ig, akkor talán még ma sem irhatnátok le azt, ami agyatokban megfogamzik, mert nem volna sem gondolat, — sem sajtószabadság.

Avagy ti még mindig azt hiszitek, hogy nagy Széchényi István a saját mérsékelt tiszta becsületességű civeivel keresztül tudta volna vinni azt, amit a nagy — a szájhősök legnagyobbika — hisz rá is azt mondták — *Kossuth Lajos keresztül vitt!*

Urak oda át! Az idő rohan, az idő siettet, mi nem várhatunk tovább. — Vártunk évszázadokig csendesen, nyugodtan, megalázkodtunk, hizelegtünk, kértünk, könyörögtünk s mikor már alázatosabbak lettünk, kiebrudaltak minket saját házukból, saját hazánk-ból, akkor aztán előálltak ismét azok a szájhősök, kik irással és szóval felzaklatták a kedélyeket, felébresztették az elaltatott lelkiismeretet s talpra állították a nemzeti becsületet.

Ha alázatosan várunk, szépen kérünk tovább, akkor az idő elrohan a fejünk felett, akkor minden apró cseprő államocska önálló és független lesz, csak mi ugy csu-folt Nagy Magyarország leszünk gazdasági rabszolgák, s iparunk, kereskedelmünk, mezőgazdaságunk kedvéért éhen halhatunk.

Pedig nekünk jogunk van élni s élni akarunk! Élni a magunk kenyere, a magunk jóvoltából s nem a Habsburg öszszmonarkia kegyelemkenyerén!

Jogunk van élni, mert mi már akkor nagy nép s nemzet voltunk s magyar hősök s vezérek vezettek minket s nem fértünk el régi országunkban, mikor Ausztria még meg se született!

A történelem megtanított minket már két ízben arra s tanítását ezer és ezer hazafi piros vére pecsételte meg, hogy ha az elé a nagy fényes porta elé állunk, melyen az átkozott kétféjű madár tündököl, és fehér kezttyűvel kézzel s félve kopogtatunk az ajtón, akkor sokszor kikiabálnak nekünk, hogy *»nem szabad«* S ha néha egy gyöngéd bájos nő hang csendül meg s a *»szabad«* szóra beléptünk, akkor elvesztettük szabadságunkat, eszünket, szívünket s ott marasztaltak minket örökre mert kivétkötünk önértetünk-ből önállóságunkból s földig erő hajlongással kuszunk-másztunk a ragyogó, csillogó fény, ígérlet, cim,

rang s szemkáprázató egyenruha után.

De ha az ajtón belül azt kiáltották, hogy *»nem szabad«* s magyar vérünk ez ostoba szóra fel-lázadt s az orunk előtt bezárt kaput döngetni kezdtük, hogy kon-gott bele az egész ország, az egész világ s rengett tőle az ég és föld s nem vártuk míg azt a kaput laká-jok nyitogatták ki előttünk, ha-nem törve zúzva magunk rohan-tunk be, emelt, sokszor véres fő-vel, meg nem görbült derékkal s méltóságteljesen követeltük ősi jo-gainkat, akkor meg is kaptuk azo-kat mindenkoron.

Függetlenségi polgártársaim! Ne szégyeljük s ne tagadjuk el hitün-ket, elvhűségünket, legyünk résen s teljesítsük a honfi szív paran-csolta kötelességeket!

Dr. Székely Albert.

A vármegye gyűlése.

— Első nap. —

Körülbelül egészen megtelt a vármegyeház nagyterme május 14-én reggel. Két érdekes dolog is izgatta a kedélyeket: a főispán kilátásba helyezett bícsütása s a Kossuth-szobor ügye. Egyikből se lett nagyobb izgalom.

(A megnyit.)

A főispán pontban 10 órakor szokás szerint hosszabb beszéddel — helyesebben csevegéssel — nyitotta meg a gyűlést.

Először elmondta, hogy a Sipka szorosban minden csendes — akarjuk mondani, hogy a hivatalokban minden rendben van, a tisztviselők szorgalmasan dolgoznak, az ügyek rendezesen intéződnek, szóval nincs semmi baj.

(Az éhinség.)

Azután az éhinségről emlékezett meg, amely a megye északi részén az idén is fellépett, de a kormány és megye segítsége s áldozatkészsége, megszüntette, amiért köszönt illetti az illetőket.

(A sorozás eredménye.)

Majd a sorozásról szólt, s örömmel konstata, hogy az most már nagyon becsületesen megy, sehol se csinálnak katonaszabadtásokat, szóval immár nem csak tiszta választás van, hanem tiszta sorozás is. Eredm. már szinte túlságosan kielégítő, mert az előállítottaknak 45—50 százalékát találták alkalmasnak, s vették be katonának. Ezt aggasztónak találja, mert így igazán csak kettő-három nyomorult marad itthon, temérdek munkaerővész el, holott annyi katonára nincs is szükség, s nagy részük már csak póttartalékba jut.

Különösen keserves ez az állapot a lányokra nézve (nem hiába mondja a nóta is: Rátok, lányok, még az ég is beborult.) Mert ha a legényeket elviszik katonának, akkor nincs a szegény lányoknak kihez férjhez menni, s nincs egyébb hátra számukra, mint kivándorolni Amerikába, ahol kevesebb a katona, s több a vőlegénynek való.

A főispánnak megesett a szíve a legény után hiába sóvárgó lányokon, s azt javasolja, hogy hívják fel erre a szomorúságra a kormány figyelmét, „mert — úgymond — a katonaságra való költséget nem veszi a kormány isten tudja honnan, hanem azt mi fizetjük, hát ennek fejében jogunk van megtenni észrevételeinket!” (Ez tiszta szent igazság, — de viszont a hadügyi kormányknak is joga van a mi észrevételeinket kutyába se venni. Ezt a jogot megadja neki, a főispán úr és pártja, mikor évről évre szolgálai készséggel szavazzák meg a hadügyi költségvetést.)

(Az állapozatnak még nincs vége.)

Most jött az előterjesztések java. A főispán bejelenti, hogy beadta le-

mondását. (Néma esend, csak dr. *Ljudek* Lajos kiált egy harsány *éjnt.*) Úgy szeretne volna, hogy már most búcsúhasson, de másképp alakultak a körülmények, s most még egyelőre marad (még némbáb esend éjnek nélkül.) Az elliptikus pálya tehát nem fejeződik be a zenitén, mint a felhivatalos jelentette, hanem megy tovább a nadír felé*)

(Az ön-nekrológ)

Ennek dacára alkalmat vett magának a főispán, hogy elmondja a saját nekrológját. Azon kezdte, hogy őt hevesen támadták az utóbbi időkben, különösen az újságokban, felhozta ellene sok méltatlan vádat, de elégtételére szolgál, hogy még leghövesebb ellenfelei is elismerik tisztakezűségét, elismerik, hogy a vármegyét nem használta fel anyagi céljaira.

O azonban nem csak tiszta kezű, de hűségese sáfárja is volt a vármegyének. Vagyonát megőrizte, megterhelhetetlő lehetőségek kimélte, s most büszkén mondhatja, hogy míg más vármegyék úsznak az adósságsínben, Zemplénnek egy fillér adóssága sincs.

Tudja, hogy az ő távozásakor sokan készülnek örömtízét gyújtani, de nem sokáig fog tartani az öröm, mert az bizonyos, hogy olyan lelkes híve a szabadelvűségnek, mint ő volt nem egyhamar akad, s nem tudja, hogy ha ő leteszi kezéből a liberalizmus zászlaját, lesz-e, aki felemelje. Pedig Magyarország csak a szabadelvűség alapján állhat fe. n. csak így őrizheti meg szabadságát függetlenségét. (Sajnos, azt a függetlenséget még előbb ki kellene vinni, csak azután lehetne szó a megőrzéséről, a kivívásnak azonban ellensége a főispán úr „szabadelvű” politikája. Egyáltalában kétségbeesítő dolog az a vakmerőség, amellyel a kormány hívei az ő politikájukat következetesen liberálisnak, s annak ügyét a szabadelvűség ügyének tüntetik fel. Hát mi szabadelvű az ő programjukban? A közös hadsereg, a közös vámterület, a Hentzi szobor, az udvari tanácsosság, a feketesárga család szin, a Gotterhalte, vagy mi-csoda? Mert ezeket tartogatta a főispán úr is a politikai kaputrokkja zsebeiben programpontokul!)

(A zsarnokság)

Ezután azt a rígalmat cáfolja meg, hogy ő kényura volt a vármegyének. „Ezt állítani — így szól — sértés Zemplénmegyére. Mert Zemplénmegye mindig volt olyan büszke, olyan önértetes, hogy egy percig se tűrt volna zsarnoksgot maga felett, hanem ösztönte volna, aki őt rabigába akarta hajtani!”

(Ez a hatóság hivatkozás a megye önértetére, igen alkalmas lett volna egy hatalmas tüntetésre. A gyűlés kebeléből ki kellett volna törni a szabad önértetésnek, s viharos helyeslés alakjában kellett volna megnyilatkozni a tiltakozásnak az ellen a gyanúsítás ellen, hogy Zemplénmegye valaha, csak egy percig is rabszolga volt. Ugy látszik, hogy így is akarta a főispán úr, mert emelkedettebb hangon, csaknem szónoki páthosszal mondta el a hivatkozást a megye önértetére.

Csak hogy, sajnos, a közgyűlés keservesen érezte, hogy nincs joga arra a büszke önértetésre, a szeméremzés nem engedte, hogy még cégiert is csináljon szégyenyből, s helyesléssel azt a valótlansgot kiáltsa világá, hogy ő az utolsó 19 év alatt nem volt rabszolga. Mélységesen, kínosan hallgatott az egész közgyűlés, mint aki bűnösnek tudja magát, s mégis azt hallja, hogy az ártatlanságát magasztalják.)

(A jezsuiták.)

Ezután egy szofisztikai remekkel rukkolt ki a főispán úr. Elpanaszolta, hogy a függetlenségi párti hírlap őt a fentiek felül avval is gyanúsítja, hogy politikai kérdésekben türelmet-

len és erőszakos volt, hogy zsendárral csinált politikát, pedig ez nem igaz. Elismeri, hogy egyszer egy politikai ügyben exponálta magát, s meg is mondja, hogy mikor.

Azt hittük, hogy a főispán ur most kivételosen őszinte lesz, s legalább egy bűnét beismeri. S egész biztosra vettük, hogy így fogja folytatni: igen, exponáltam magam egyszer, a legutóbbi listikai képviselőválasztásnál.

De szemünk szánc elállt, mikor ezeket mondta: „Exponáltam magam egyszer, mikor állást foglaltam a jezsuiták bejövetele ellen. S ezért üldöz és támad engem az a függetlenségi hírlap. Pedig ezt nem szégyellem, mert akkor is a liberalizmust védelmeztem!”

Száz aranyat adunk annak a bizottsági tagnak, aki el volt rá készülő, hogy ezt az esetet fogja megemlíteni a főispán úr. Minden egyébre gondolhatott akárki, csak erre nem. Hat ezért támadtuk mi őt? Hát szólunk mi ezért neki valaha csak egy rossz szót is? Hát nem a jezsuiták ellen irtunk mi is akkor, még pedig egész energikusan?

Megtudtuk ebből hogy nincs már itt szükség jezsuitára, mert a legügyesebb jezsuita maga a főispán ur.

Vagy kell annál jezsuitább fogás, hogy hangulatkeltésre felhasználja ezt az egy ügyet, amelyben talán liberális és sokak előtt rokonszenves volt az eljárása, s ránk fogja, hogy mi csak azért támadjuk őt, — ellenben mélységesen hallgat azokról, amiket igazán elkövetett, s amikért valóban támadtuk?

De nagyon együgyű lett volna a közgyűlés, ha át nem látott volna ezen a naiv furlangon. Atlátta mindenki, s az egész büszke öndicséret szelid mosoly fogadta.

A jezsuiták elítélésével való diésekvése azonban rosszul esett a jelenlévő katolikus papoknak. Észre vette ezt s segített rajta. És ebben tüdőklött az a zsenialitása, amelylyel egyszerre képes minden oldalt megnyerni hízegő nyilatkozataival. Azt mondta ugyanis: „Nem tartottam helyesnek a jezsuiták behozatálát, mert nekünk olyan kitűnő katolikus papságunk van, hogy annak magas szellemi vezetése mellett semmi szükség nincs a népnek még a jezsuitákra is, — és attól féltem, hogy a jezsuiták hatása folytán esőkenni fog ennek a nagyérdemű hazafias papságunk a népre való üdvös befolyása.”

Evvél aztán a papság is meg volt békítve, mi pedig meggyőződünk róla, hogy csakugyan fölösleges már Zemplénben még több jezsuita.

Miután így hősileg megvédelmezte magát a főispán ur az ellen, amivel senki se vádolta, — a gyűlés éltetésével fejezte be beszédét.

(Üdvözlés.)

Utána *Dokus* Gyula főjegyző mondta el szokásos üdvözlését, amely búcsúzóknak készült, mert avval a *Zemplén*-ből ismeretes frázissal kezdődött, hogy minden ember életében elérkezik az a pont, mikor pihenni vágyik.

Igy kezdte, de azután oda fordította, hogy a főispán kivétel, mert ő még ezen a ponton se megy pihenni. S melegen köszöntötte.

(Ifj. Bajusz József.)

A főispán kijelentette, hogy ifj. *Bajusz* Józsefet, buzgó tevékenysége jutalmául tiszteletbeli árvaszéki ünnökké nevezte ki. A rokonszenves árvaszéki jegyző jól megérdemelt kitüntetését lelkes éljenzéssel fogadta.

(Napirend.)

Most napirend-vita következett *Sulyovszky* István a nagymihályi kórház, — *Fejes* István és *Láczay* László a Kossuth-szobor. — *Dokus* Gyula a vármegye által kezelt alapokról szóló miniszteri leirat ügyét kívánta először tárgyalatni, — míg *Wiczsmány* Ödön a két utóbbi ügyet egyesséte javasolta elővenni. Ezt fogadták el.

(A Kossuth-szobor.)

Ebben a nagy várakozást keltett ügyben *Dokus* Gyula fejtette ki először az álláspontját.

Szerinte a belügyminiszter a vármegye által kezelt alapokat csak elkülönítve rendeli kezelni, de azt nem kívánja, hogy azok időközben kamatai is az alaphoz csatoltassanak, s így ezek felett a vármegye rendelkezik. Javasolja, hogy a vármegye ezeket a kamatokat rendelje a szoborra fordítani, s ezt a határozatát terjeszse jóváhagyás végett a miniszter elé.

Id. Mecser Gyula és dr. *Kovács* Gábor nem így fogják fel. Szerintük a kamat a tőkével egy célra fordítandó, s így a miniszter rendelete csak úgy értelmezhető, hogy a kamatot is el kell különíteni alapok szerint, s nem szabad más célra fordítani. Így informálta a szoborbizottságot a miniszterrel történt értekezése alapján *Bernáth* Béla is. S e szerint más forrásokról kell gondoskodni.

Dokus Gyula tovább is azt állítja, hogy a kamatokkal a megye rendelkezik. Külömben a javasolt határozatra 40 nap alatt nyilatkozni kell a miniszternek, s ha megsemmisíti, előg akkor gondoskodni más eszközökről. Élénk tetszés és éljenzés közt teszi azt az igazán szép és hazafias kijelentést, hogy a megszavazott huszezer korona megadása, a vármegyének becsületbeli kötelessége, s ha más mód nem lesz rá, ő is szívesen megzavazza a pótdadót.

Még *Fejes* István beszélt, *Dokus* felfogásának helyességét bizonyítva, s aztán egyhangúlag elfogadták a *Dokus* javaslatát.

Kovács Gábor kérdésére előadta *Dokus*, hogy a vármegye által átmenetileg kezelt letétek összege most 121,000 koronát tesz ki, s ebből kilenczven ezer korona az az összeg, amelyet a vajáni út kiépítésére küldött a kormány, s amely addig, míg az építéshez hozzáfognak, a vármegye részére gyűmölteszik. Külömben a letétek összege, épen átmeneti természetűnek fogva, nagyon változó, s a kamatjövdelem is kéthatezer korona közt ingadozik.

(A nagymihályi kórház.)

Ebben a lapunkban is ismertetett ügyben határozott azután a gyűlés, még pedig úgy, hogy a kórházat megyei kezelésbe átveszi, s ennek költségeit kölcsönből fedezi, amelynek felvételével az alispánt bizta meg.

(A sárospataki szolgabíróság.)

A sárospataki kérvényére nézve az állandó választmány javaslata az volt, hogy a belügyminiszter kérésék fel egy szolgabírói járásnak Patakton leendő szervezéséhez való hozzájárulásra. *Wiczsmány* Ödön, *Balagyi* Géza, *Kán* Dániel, *Dokus* Gyula és *Miszák* főügyész hozzászólása, s a főispánnak Sárospatakot különös melegséggel pártoló beszéde után elhatározták, hogy az állandó választmány javaslatának mellőzésével már most kimondják határozatban a szolgabírói járásnak Sárospatak székhelylyel való szervezését, s ezt a határozatot terjesztik fel a miniszterhez jóváhagyás végett.

A főispán másnapra halasztotta a gyűlést a sárospataki diadalmas örömmel hagyták el a termet.

A gyűlés második napjáról a jövő számunkban referálunk.

Az állandó választmányból

— Összetűzés a Kossuth-szobor miatt. —

Az állandó választmány ülésai rendszeren igen szelidek és egyhanguak szoktak lenni. Hanem a 13-iki ülés véletlenül érdekes csattanóval végződött.

A Kossuth szobor ügyéről volt szó, s a főispán elmondta erről az ügyről az ő ismeretes aulikus nézetét (→ a plénumban már nem mert előhozakodni velük, ott igen szelid volt —), hogy ő Kossuthot nem tartja olyan nagy embernek, ő szob-

rot nem emelne neki. Beszélte azután arról, hogy ez a szobor is csak arra lesz jó, hogy egy párt politikai tőkét kövacsolhasson belőle magának, hogy a leleplezésnél tarthassanak hangzatos ellenzéki beszédeket, — hogy ezt az ügyet is pártsemptől akarják kihasználni. Megtámadta erősen a szoborbizottságot, hogy az is a pártsemptől szolgálataba szegődött, izgatni, zavart csinálni szeretne stb. Végül kijelentette, hogy a pótdadót semmi szin alatt sem enged meg.

Erro id. Mecser Gyula izgatott hangon szólalt fel, a szoborbizottság nevében visszautasította a főispán gyanúsításait, s elhagyta a termet.

Az összeszóalkozásból következett vihart vártak a keddi gyűlésen, de a főispán ügylászik, meggondolta a dolgot s másnapra megszeliült.

Mecser Gyulától és a szoborbizottságtól pedig bocsánatot kérünk, hogy eljárásukat félreértettük. Az igazat megvallva, olyan gondolataink voltak, hogy tén a főispán befolyása alatt allanak. Most abból, hogy a főispán ellenük támadt, meggyőződünk intencióik tisztaságáról.

A főispán úr gyanúsításaival szemben legszebb elégtételük legyen nem-sokára az elérendő siker diósége.

A MEGYE ÉS A VÁROS.

Jegyzőkönyv.

Felvetett a zemplénmegyei Kossuth szobor bizottságnak idősb. *Mecser* Gyula elnökelete alatt, *Fejes* István, *Láczay* László, *Spillenber* József, dr. *Schön* Vilmos, dr. *Hornyay* Béla Nagy *Barna*, *Widder* Gyula, *Kovács* Gábor és az aljőirt jegyző részvételével Sátoraljuhelyben 1901. évi április hó 29 én megtartott ülésében:

Elnök a jelenlévőket üdvözölvén, a gyűlést megnyitotta.

1.) A mult ülés jegyzőkönyve felolvasatván.

Tudomásul vétetett.

2.) Elnök előterjesztette, *Bernath* Béla országgyűlési képviselő urnak április 19-ről kelt levelét, melyben tudatja, hogy a megyének az alapok kezelésére nézve beadott kérvénye kedvező elintéztet nem nyerhetett s azt tanácsolták, hogy leghelyesebb volna, ha a megye „külön rendelkezési alapot létesítene, melyet tetszése szerint jogosítva volna felhasználni.

Ezen értesítés folytán azon nézetben van, hogy a vármegye közgyűlése által a szobor létesítésére megszavazott 20000 koronának alapja a mult ülési jknyvben foglalt okok folytán a folyó év végétől meg fog szűnni s ugyanazért annak szükségse állott be, hogy a vármegye közönsége a megajánlott 20000 koronának más alaptól leendő folyóvá tétele iránt a szükséges intézkedést tegye, mely nélkül ezen bizottságnak működése is meddő „maradna. Felkéri ezért a bizottságot ezen ügynek megtanácskozására s a szükségesnek vélt intézkedés megtételére.

A bizottság a kérdésnek minden oldalról tett mérlegelése után egyhangúlag azon véleményét fejezte ki, hogy működése attól félételeztetik, miszerint a szobor felállítására a vármegye közönsége által megszavazott 20,000 korona minden esélyek között biztosítottassék s ennek folytán elhatározza, hogy elnöke után a vármegye alispánjához s általa a vármegye közönségéhez az ügy ezen állásáról jelentést tesz, melyben utóbbit felkéri, hogy az általa megszavazott 20000 korona folyóvá tétele iránt határozni és intézkedni méltóztassék.

Habár a bizottság hatásköréhez nem tartozik a 20000 korona melyton vagy mely alaptól leendő előállításáról gondoskodni, mégis a ügynek minden oldalról lett megvilágítása és megfontolása után a vármegye közönsége előtt szükségesnek látja azon véleményét és javaslatát előterjeszteni hogy a vármegye közönségének elhatározását bármely uton és alakban

* Ha igaz a keringő hír, ma már megjött a főispán felmentéséről szóló bizalmas értesítés.

saját tekintélyének érdekében s hazafias kötelességének teljesítése képpen érvényesítenie kell s ehhez képest a megajánlott 20000 koronának fedezéséről az immár elcsesztnek tekinthető letéti kamatoktól eltekintőleg más irányban gondoskodni fog.

A 20000 korona fedezésére igénybe veendő módok közül a bizottság a vármegye közönségének kettőt hoz javaslatba:

a) vagy 1 százalékos vármegyei pótdadó megszavazását és kivetését, b) vagy az alispán urnak utasítását a tekintetben, hogy a vármegye összes községeinek képviselő testületet hívja fel miszerint a következő 1902—1903 vagyis 2 évre községei költségei-irányzatába autonóm jogkörüknél fogva a Kossuth szobor építéséhez hozzájárulás címen megfelelő összeget vegyenek fel s azt a vármegye pénztárába szállítsák be; önként értvén, hogy az alispán urnak fölhívása nem kényesíthető alakban, hanem tisztán a községek, illetve azok képviselőtestületeinek hazafiságára hivatkozással történék, az illető képviselőtestületek elhatározására bizatnék, hogy a megszavazandó összeget, akár egyenesen a Kossuth szobor építése címén felveendő külön tételben állapítsák meg, akár az előre nem látott előirányzati tételből fedezzék.

A bizottság azon nézetben van, hogy a községeknek ezen hazafias ajánlata a kettőt két éven által körülbelül a községi adó 1 százalékanak megfelelő összegben fejeződnek ki, melytől egy millió nyolcszáz ezer állami adó után nagyjából 50 százalék községi pótdadót véve alapul egy-egy éven 9—9 ezer korona folyba, az az két év alatt 18 ezer korona, mihez hozzá adva a letéti kamatokból még a folyó 1901. évi rendelkezésre álló 2—3 ezer korona ekként a vármegye közönsége által megajánlott 20000 korona biztosítva lenne.

A megyei pótdadónak kivetése bizonyára a legegyszerűbb út volna s szükség esetén a vármegye közönségének elzárkózása ettől sem lehetne; a második alternatíva mellett azonban az adó kivetési cím mellőzése által az önkéntes megajánlás terére utalás folytán a dolog külső és megoldása kívánatosabbnak mutatkozik. Meg van a bizottság győződve, hogy a vármegyeinek nincs oly községe, mely ezen hazafias áldozat meghozatalában habozna, de a megajánlás folytán a községekre harudó teher is a községek háztartására érzékeny terhet egyáltalában nem róna, különösen a szegényebb községektől alig néhány koronát tenne ki. (Folyt. köv.)

Városi közgyűlés. A város képviselő testület, e hó 18-án szombaton délután 2 órakor közgyűlést tart. A közgyűlés fontosabb tárgyai: Herceg Windisgraez Lajos ajándékoszi szerződésének elfogadása. Szernyák Mihály ajánlata a közös temető területéből fölöslegessé vált parcellák átvétele iránt. Polgármester jelentése a kőbánya bérletének lejártáról. Bitkó György ajánlata a lytán s tornacsarnok melletti terület megváltása tárgyában kelt szerződés bemutatása. Szűnyegi bizottság javaslat a színház átalakítása tárgyában. A főgymnásiumi ifjúság játszótér tárgyában kelt tanácsai előterjesztés.

× **A vármegyei új közokmány** dolgában a belügyminiszter elfogadta a dr. Raisz Geleon oszt. tanácsos titléteket tanácskozott vegyes bizottság előterjesztést, melyet már akkor ismertettünk. A Jendrassikféle tervek mellőtetnek és új onesőbb tervek kézikönyveinek (reméljük, hogy más megyék példájára nyilvános verseny hirdetésével) a közház 80, az elmebeteg osztály 120 személy részére létesül. A napi tápdíjak mérsékelten felemlenek és 1 százalék megyei pótdadó fog kivetetni. Egyszóval, ha jól fog menni a dolog: talán unokáink örvendhetni fognak az új kórháznak.

× **A községi polgári leányiskola** dolgában mégis csak meggondolta magát a város polgármestere, mert hétfő óta

egyelőre két hétre bezárták az iskolát, hogy az alatt gőzerővel szarítsanak benne.

× **A vármegyei jegyzői nyugdíjalap.** Illésházy Endre, mádi jegyző, a vármegyei jegyzői nyugdíj választmány előadója ezen tisztelői lemondott. Lemondását nagyfokú ideg bajával indokolta meg. Értesülésünk szerint, azonban lemondásának tulajdonképeni oka az, hogy lehetetlennek tartja, hogy a jegyzői nyugdíjalap megmentessék, illetve, hogy ez 4—5 év alatt ki ne merüljön.

× **Nagymihály képviselőtestületének** gyűléséről múlt számunkban hozott tudósításunkra a következő levelet vettük:

Tisztelt Szerkesztő Úr!

Örök rejtélynek jelzi laptudósítója azt, hogy miért nem szerezték meg Nagymihály magának azt a közokmányt, melyet május 14-én közgyűlésben Zemplénvármegye fog véglegesen átvenni. Én a tudósítóról felteszem, hogy minden elítélő célzat nélkül tette ugyan fenti megjegyzését, de mert az én nevemmel volt szíves kapcsolatba hozni, kérem meg a t. Szerkesztő urat miként tudósítottát s általa a laikusokat ezen soraim közzé tételével felvilágosítani méltóztatassék, hogy a leirt képviselőtestületi ülésen azért nem javasolhattam községünknek a 15. ágyra fejlesztett s ekkor az emberbaráti aldotkészségből táplálkozó közokmányátvételt, mivel most a belgyógyászati osztály újból kiépítése 45,000 kor. befektetést igényel s ezt községünk ez időszakra be nem szeresheti, mivel ily beruházási költséggel — bár ennek a közokmányi számadásokban biztos fedezete van — utját állná a canalisató és jarda építésre igényelt községi költsön megszerzésének.

Fogadja mély tiszteletemet, melylyel vagyok Tisztelt Szerkesztő urnak köz szolgája
Sulyovszky István.

× **Azok a jól értesült fővárosi lapok!** A minap több fővárosi napilap — az Országgyűlési Tudósító nyomon — azt a szencziácós hírt hozta, hogy Zemplénvármegyében ez ideig az előírt hadkötelesek hatvan (60) százalékát sorozták be katonának s hogy így a kétségbeesett falusi leányok leányhiányban tömegesen kivándorolnak Amerikába. No ez jól meghittott hírlapi kacsa, mely városunkban általában élénk derűtséget keltett. Utána jártunk az adatoknak s meggyőződünk, hogy éppen ellenkezőleg áll a dolog. A hivatalos kimutatás szerint ugyanis a sorozás eredménye nagyon silány volt: a varannói járásban a felhívottak közül 8 százalék, a gálszécsiban 10 százalék, a nagymihályiban 11 százalék, a homonnaiban és sztrópcóiban 13 százalék, a szinnaiban 14 százalék, az új helyiben 16 százalék, a tokajiban 18 százalék, Sátorajúj helyben 21 százalék, a bodrogközi járásban 23 százalék és a szerencsi járásban 31 százalék vált be. Egyedül tehát e két utóbbi járásban, a honnan a kivándorlás nagyobb mérvet nem öltött, volt a százalék kielégítő. De 60 százalékról szó sem lehet. A mi pedig azokat a szerelmestes leányokat illeti, azok nem a besorozott leányok miatt vádiorolnak ki Amerikába, hanem az ott élő falubeli legények csalogatják ki magukhoz. (Beküldetett.)

HIREK.

Szomorú jelenségek

Nem tudom, csakugyan igaz-e, amiket a Pikler Gyula tanításáról írtak. Célok, hogy az ily kicsinyes fogalmakat: haza, nemzet, kiírtsam az önk tudatából. A vallás az emberi butaság és korlátosság megnyilvánulása. Nem tudom, így oktatja-e Pikler ur a haza reményét, a nemzet virágát, mindnyajunk büszkeségét: az ifjúságot. De szomorúan látom, hogy ez a felfogás már nem is újdonság a magyar közéletben, hogy már átment a közudatba.

A tények világosan bizonyítják, hogy a haza előttünk ismeretlen fogalom hogy nemzeti öntudatunk kivesszett. A képviselőt nem a hazának, de a kerülőnek, egy-egy városnak vagy vállalatnak javára — nem a nemzetnek, de a saját magunk kicsinyes érdekeinek keresztültételére választjuk. A mandátumot nem azért kapja, hogy a hazát a nemzetet szolgálja, de azért, hogy választó kerületének engedményeket csikartson ki a kormánytól, hogy vicáriásokat építsen és bankokat igazgasson. És mert a kormány mindenben előnyt nyújt a saját emberének, azért igyekszik minden választó kerület kormánypárti képviselőt választani, mert így nagyobb reménye van a kívánt engedmények kicsikarására. Hogy mi történik azontul, azzal nem törődik sem a képviselő, sem választókerülete. A fő az, hogy a képviselő ur mentől több apró szivességet tegyen egyes kiváltságosoknak és kerületének, hogy mandátumát a jövőre is biztosítsa. Mit neki és kerületének a haza — Hekuba! Haza — nemzet, oly kicsinyes fogalmak melyekről beszélni is fölösleges és szinte csodálatos előtű, hogy elődeink ezer éven át rabszolgái voltak ezen kicsinyes fogalmaknak s vagyonukat és vérüket áldozták érteük. Nem is olyan régen történt, hogy Aradon 13-an haltak vértanu halát s nem rég hunyta be szemét önkényes sz. kivételben Kossuth Lajos — a Hazáért, a Nemzetért.

Oh mennyivel előbbre vagyunk most! Nem a kicsinyes fogalmakért lelkesülünk, de a pénzre, vagyonra áhitozunk, protekció után futkosunk, nem a munkát keressük de a léhaságot. Hát nem jobban van az így? A szenvedések helyett osztályrészünk a kényelem, szikrázó harag helyett mindenütt mosoly fogad, persze mi azt nem vesszük észre, hogy egyik helyen gulyos, más helyen számalmas az a mosoly.

És milyen okosak vagyunk! Felismertük, hogy a vallás az emberi butaság és korlátoltság megnyilvánulása. Megismertük önmagunkat, tudatára jöttünk annak, hogy ép oly állatok vagyunk, mint a többi Isten teremtménye. E szerint nem Ige-re, de pénzre van az embernek szüksége.

Ily körülmények között csodálni nem lehet, ha a választópolgárok lelkiismeretüket vásárra viszik és szavazatukat a többet ígérőnek adják el.

Erős azonban a hitem, erős a meggyőződés, hogy miként az apályt követi a dagály, úgy fogja követni ezen erkölcsi süllyedést az erkölcsi újászületés. A természet örök törvényei szerint minden hatást, ellenhatást követ. Hiszem, tudom, hogy eljön az idő, sőt nincs is messze már, mikor nem leleszünk talán annyira „okosak”, mint most, de tiszta fényében fog ragyogni ismét a Haza szent fogalma!

Horváthy Gyula.

Május hó elsőjével új előfizetés nyílt a „Felsőmagyarországi Hírlap”-ra. Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, a kiknek előfizetése április végével lejárt, hogy a lap megrendelését minél előbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a saétküldeben fennakadás történjék.

— **Kirandoelés.** Az igazságügyminiszter Klonfár Alajos varannói járásbírósi aljegyzőt az ottani járásbírósi mellett alkalmazott ügyészégi megbízott állandó helyettesül pendelte ki.

— **A podheringi honv. emlék felavatásáról** szerkesztőségünkhez intézve Munkácsról az ön értesítés érkezett, hogy az folyó hó 19 én azaz jövő vasárnap délután 4 órakor lesz. A felavatási ünnepély programja a következő: 1. Szózat. 2. dr. Hagara Viktor főispán emlékbeszéde. 3. Méray Ádám alkalmi felolvastása. 4. Hymnus. Az ünnepély berekesztése után közvacsora a podheringi sörkert' en.

— **A líptói zsidó gimnázium.** Líptószentmiklósnak nemcsakára — talán márszeptemberben — alginmáziuma lesz.

Az ottani zsidó hitközség ugyanis 3 év előtt a városban elhalt Hercz Fülöp 500 ezer kor. örökölt közművelődési vagy jótékony célra. A közalapítványi ügyigazgatóság ebből a hagyatékából egy középiskola létesítését ajánlotta, a mit Wallacis Gyula közoktatásügyi miniszter jóvá is hagyott. A tervbe vett gimnázium részére államsegélyt kérő líptószentmiklósi izraelita hitközség küldöttsége a napokban fent járt a közoktatásügyi miniszteriumban, a hol azt a választ kapta, hogy a Hercz alapítványból állítsanak egyelőre alginmáziumot, melyhez az épület emelésére 60,000 korona segélyt ad. Ha azután pár év tapasztalata igazolni fogja az alginmázium életképességét s az ugyanott eddig fennálló, kevés tanuló számla, polgári fiúiskola litogatótsága ez által csökkeni fog, akkor a polgári iskola beszüntetése mellett az állam oly módon fogja segíyezni az alginmáziumot, hogy az főginmáziummá lesz fejleszthető. A kormánynak ez a válasza nagy örömet keltett egész Líptó vármegyében, mely eddig középiskola nélkül szűkölködött.

— **Márványtelep Zemplénvármegyében** cím alatt lapunk legutóbbi számában ungvári lapírsunktól átvett hirre vonatkozólag a következő helyreigazító tudósítást kaptuk: Ezen Krivoityán vidéki márványtelepen Miskovics Béla nagymihályi temetkezési intézet tulajdonos még 1895-ben, a saját költségein próba bányászatot végeztetett. Ezen területet, mely nem 12, hanem 150 holdnyi, Moskovics elővétel után szereszte meg jelenlegi tulajdonosaitól. Nagy fáradsággal és sok anyagi áldozattal látott hozzá tervéhez. Szántatlan mintát észizolatott és küldött szét a világ minden részében. Budapestén Lóczy mű egyetemi tanár is megvizsgálta laboratóriumában. De fajdalom, a szakszerű vizsgálódások nem eredményeztek semmi biztatót. Ennélfogva, bármennyire örvendének, ha a jelenlegi új vállalkozók próbálgatását siker koronázná, az itt előadottak után, kevés reményünk és bizalmunk van hozzá. Pedig most valóságos istenáldás lett volna ezen vidék fuvaros, munkát kereső szegény népére, melynek már eddig is legnagyobb része, kereset hiánya miatt elhagyja szülőföldjét és nap nap mellett tömegesen vándorol ki Amerikába.

— **Vizsgálat az ungvári Szent-Vazul-Társaság ellen.** Az elmúlt évben panaszkor emelkedtek a miatt, hogy az ungvári Szent-Vazul-Társaság kebelében oly irányú akció folyik, mely nemcsak az államnak a ruthénység érdekében kifejtett segélyakcióját képes megrontani, de egyenesen politikai természetűt bír s alkalmas arra, hogy ruthén nemzetiségi kérdést csináljon a felvidéken, a hol pedig az magára, az amugy is agyonpanyargatott népre is veszedelmek. Akkor főképpen Kaminsky Géza gör. kat. tanítóképezde igazgató ellen emelkedett panasz, a ki, mint a társaság elnöke, főképpen a társaság nyomdai útján oly hírlapirodalmi akciókat fejtett ki, mely a hazafias Firczak Gyula ungvári gör. kat. püspök, figyelmét is felbuzsította, jóllehet ez az akció meglehetősen burkolva volt. Ujabban — írja a P. H. — ismét kifogások emelkedtek a Szent-Vazul-Társaság felhasználásával üzött gyanus politikai agitáció ellen, a mi Szell Kálmán miniszterelnököt arra indította, hogy a vizsgálatot a társaság ellen már el is rendelte. A vizsgálat teljesítésével a miniszterelnök dr. Selley Sándor belügyminiszteri tanácsost bízta meg, a ki legközelebb Ungvárra megy a dolog mibenlétét megállapítani.

— **Hármas betörés Gesztelyben.** F. hó 7-ére virradólag három betörés, illetőleg betörési kísérlet történt Gesztelyben. Klein József kereskedő vasajtót lefejtette, behatoltak a betörők az üzletbe s onnét elvitték az aprópenzes fiókot mintegy 45 korona tartalmával s benne volt lírással együtt; az utóbbiakat az utca szétrúgták. Szerencsére a betörők nem igen ismerhették a helyi viszonyokat, mert a nagyobb összegű papírpénzt tartalmazó fiókot ott hagyták. Ugyanazon

éjjel Márkos István gazdához is, elvévén onnantól különböző ruhaneműket. Harmadik kísérletük azonban, — melyből valószínűleg legtöbbször reméltek — nem sikerült. A postára akartak betörni, de a zárja a postamesternek felébredve gyertyát gyújtott, mire a betörők megugrottak. Csodálatos az első betörés sikere is, mert Kleinék hátszobájára is az üzlet mellett van; igen mélyen kellett aludniok, hogy a zárja fel nem ébredtek. A tetteseket a csendőrség nyomozza.

Gondatlanságból okozott halál. *Viaszimérszki* András dénesfalvi lakos a hó 7-én a nagymihályi váráról szekerén többekkel hazament. Az utasok között volt Dancsák János dénesfalvi gazda is, a'i ugrátszik a kellejével többet töltött a garatra s társai az egész uton mulattak rajta. Dancsák jobbra-balra hajolt a szekérben, miközben a kocsirol leesett s a kerék alá került. Társai nem hogy segítségére mentek volna, de ott hagyták őt s csak másnap találták meg a lisztoméri bi-ó az ut mentén a hullát. A bíróságnak az esetről jelentés tételét s miután gondatlanság esete forog fenn, Viaszimérszki s társai ellen az eljárás meg lett indítva.

Hirtelen halál. Alig egy hónapja, hogy Murin Jánosné itthagya férjét, leányát, jobb létre szünderült. Azóra férje nagyon buskomor volt, s ha a szomszédok által kérdeztek, csak az zal válaszolt: igaz, öreg volt, beteges is, gyenge is volt, de élhetett volna mégé, — aztán ismét a hallgatagságha merült. Csak révedező tekintete, könyvelt szeméi árulták el, hogy mindig elhalt neje gondolt. F. hó 10-én az udvarán lévő szekéren állva szénát rakott fel, midőn munkáját abba hagyva kiegyenesedve mecreven megáll, folsóhaját . . . gondolatai távol kalandoznak s véletlen elcsuszamlás folytán egyensúlyt veszve a szekérről lebutuk és hátreriucét felső részben eltörte. 11-én a délután folyamán a fájdalom linjaitól megszabadult, lelke ott lebeg már megsiratott, feledhetetlen neje mellett.

Vidéki tudósítókhoz. Lapunk tudósítói tiszteletteljesen arra kérik, hogy sziveskedjenek bennünket a vetések és szőlők állásáról, a külső munka előhaladásáról s minden a mezőgazdaságot illető eseményről és változsról értesíteni, hogy azt köreadhassuk.

Általánosságban elismerik ugy nálunk, mint külföldön, hogy a Mauthner-féle gazdasági és kereti magvak gyakran háromszor akkora termést adnak, mint sok másféle magvak. Különösen impregnált csillagjegyű répamagjai ritkiják parjukat és össze nem tévesztendő más utánzott hasonló védjegyű, de nem impregnált répamagokkal. Mauthner-féle magok tehát felülmúlhatatlanok és gazdáink csak helyesen cselekszenek, ha magszüktetiket mindig Mauthner-féle magokkal fedezik.

Durator által a cipőtalp egyszerű bekenéssel ötször oly tartós és vízhatlan lesz. E kiváló hazai készítmény nagyon sok takarékos embernek szerez örömet és bizonyára kevés családnál fog hiányozni nemsokára. Ára 1 és 2 K. Pósta 1 K 20 fillér beküldése után bérmentve küldi a Durator gyár, Budapest, Lipótkörut 3.

KÖZGAZDASÁG.

Szövetkezeti közgyűlés.

A „Bodrogközi gazdák fogyasztási és értékesítő szövetkezete” Perbenyiken 1901 évi május hó 5-én, közgyűlést tartott, melyen 40 tag volt jelen 110 üzletrészzel. Napirend előtt Gróf Mailáth József elnök indokoltak tartja a maga véleményét a szövetkezeetről, de különösen a fogyasztási szövetkeze-tekről ezen helyen körvonalozni, miután a fogyasztási szövetkezet *le-nyege és célja* felől téves nézetek vannak forgalomban; s ez a jelenség

annál sajnálatosabb, mert épen a *le-készek, tanítók, birtokosok és gazdatisz-tek* egy része vallja ezeket, kiknek pedig hivatásuk lenne kivétel nélkül *szövetkezeti szellemet* terjeszteni és magyarázni. Ily téves nézetek a többi közt, hogy a fogyaszt. szövetkezetek főcélja volna, hogy az üzletrészek *olesőbb* árakat kapjanak; pedig a fogy. szövetkezetektől, a kezdet kezdetén ezt kívánni nem lehet; mert a szövetkezetek is fenn kell tartani; eleinte a cél az, hogy a résztvevők jobb minőségű, hamisítatlan és egészséges árakat kapjanak; az *olesóság* csak később jöhet meg, midőn a tagok megszaporodnak s nagyobb lesz ennél fogva a forgalom, míg ez elérhető, addig azon ellenve-tés is, hogy a szatócsok *olesóbban* adnak egyes árakat, a szövetkeze-tek hátrányosan nem érítheti, sőt azok előnye mellett tanuskodik, mert már ezen körülmény is csak a szövetkezetek által támasztott *verseny eredménye*. S ezzel azon vád is eselik, mintha a szövetkezetek csak azért alakulnának, hogy a falusi szatócsok tönkre tétessenek, a szövetkezetek a visszaélések megszüntetése mellett csakis a tisztességes versenyt fejlesztik s e mellett az *önségely eszméjét* hintik szét a községekben, melyre nagy szűkség van közéletünkben, mert az emberek hozzá vannak szokva mindent csak másoktól — egyestől úgy mint államtól — várni helyzetük megjavítására.

Ebből folynak — ugymond a gróf — azon furesa nyilatkozatok is, mit egyebek nem általunk nyilvánosságra hozni, hogy állítson fel a gróf, ha neki ez örömet szerez, saját pénzén szövetkezeteket — majd belépünk mi is s élvezük annak előnyeit, a meddig nekünk tetszik, pedig ez nagy *tevedés*, mert ő — ugymond — nem azért segíti elő a szövetkezetek létesítését, mintha nem tudna pénzével mit csinálni, de tudja és érzi azt, hogy az általános pénztelenséggel szemben, kezdődő intézményeket csakis áldozatkészséggel lehet fentartani s előbbre vinni — s ezzel jó példát is igyekszik mutatni, hogy azt mások is kövessék. S mert tudja azt is, hogy a *szövetkezés ön-állóságára neveli tagjait*. Példák erre a hitelszövetkezetek, melyek már megvannak erősödve s ma már a közön-ség azokat, kik ezek ellen mernének agítani, kinevetné, így lesz ez a fogy. szövetkezeteknél is, ha annak haszna és előnye a köztudatba jobban át fog menni. Még olyan hangok is vannak — ugy mond a gróf, a min ő csak mosolyog — mintha a fogy. szövetkezeteket ő magának állítaná fel, pedig ha azt a pénzt, a mit ez érdekében kamat nélkül már elvesztett, azt a sok időt, gondot, fáradságot és bossúságot, a mit idáig átélt, mind pénzben fejeznék ki, igen nagy deficitet tudna mérlegében ki-mutatni, de ő, miután az emberiség javáért munkálkodik és áldoz, nem fektet erre nagy súlyt mert a *leg-csekélyebb erkölcsi jutalom* is, mely abból áll, hogy tapasztalja, miként csakugyan van működésnek általános haszna — bőven kárpótolja őt az áldozatokért, épen azért tiltakozik azon felfogás ellen is, mintha nem volna érdemes a néppel foglal-kozni, mert ez *„hálátlan”* s még ezt hallja sokaktól, „bizony *„boltoz”* nem leszek”. A hálatlanság — ugymond — ösödőkől fogva közös tulajdon-sága és átka az embereknek, de azért ne tegyünk semmit embertársainkért? Hiszen ha *száz* ember közül csak *egy* is *háládatos*, már megvan itt is az *erkölcsi jutalom*. S a boltozság, a munka szűgyen? Hiszen a munka tett és tesz egyeket és nem-zeteket nagygyá, s minden foglal-kozás, ha azt jól töltjük be, csak tiszteletet követel, az csak nemesít!

A földbirtokosoknak pedig oda állítja például Angliát dus gazdag lord-jaival, akik igenis a munkát s így a kereskedelemmel járó foglalkozást is nemesítő foglalkozásnak ismerik és tudják. Tehát hagyjunk fel Azsiá-

ból eredő ebbeli felfogásainkkal, mint ha szerényen munkálkodni, mélyen gondolkozni, számíthatni egy szóval fáradozni nem méltó foglalkozás lenne magyar földbirtokoshoz. — Pedig a XX-ik század jelszava a munka és pedig úgy, hogy *mindnyájan egyért, s egy mindnyáért*, ezzel szemben a XIX-ik század jelszava volt *mindent csak magának*, csak önmagáért, csak önmagáért; most megváltozott sok minden és ma már, aki nem dolgozik, legyen az ur vagy szűgyény, elpusztul. Végre még hangsúlyozta, hogy neki nem sok, de olyan szövetkezetek kellenek, amelyek *szövetkezeti szellemben* működnek s dolgoznak s jövőben essik az ilyen szövetkezetekért fog dolgozni és áldozni, a többit pedig elejti, pusztulni hagyja, hogy a magasztos, hasznos szövetkezeti eszme esorbát ne szenvedjen. Ezután a napirendre tértek át, mely szerint a bemutatott mérlegben 1610 korona 15 fillér tiszta jövedelem lett kiténtetve, ebből 402 kor. 53 fillér a tart. alapra, 595 kor. 45 fillér a részvények után osztalékra, s ugyanennyi vásárlási visszatérítményre fordítottak. Az elhalt Szerviczky Ödön s még más két tag helyett megválasztattak az igazgatóságba 3 évre: Antalóczy Kornél, Messerschmid Géza és ifj. Kovács Mihály, a felügyelő bizottságba 1 évre: Báró Vécsey Béla, dr. Lengyel Sándor, Dirigyi Ferencz, Essefán Mihály újból és Damjanovich Agoston.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Fokról-fokra. Szendrei Ferenczné Lukai hölgy neve a büntető bíróságok előtt nem éppen ismeretlen, lévén ugyanis a tisztelt hölgy olyan jó ter-

mészettel megáldva, hogy amit a szeme meglát, azt a keze ott nem hagyja, ha-csak szerét ejtheti. Május 13-án harmadikban állott a büntető bíróság előtt mindig ragadozó természete miatt. Elő-ször 15 napi fogházzal, 1899 ben 3 havi fogházzal büntetettet lopás miatt, most pedig — oh jaj! hitvány 2 drb. seprőért 6 havi börtönt akasztott a nyakába az igazság keze. Ha ily uton halad az élelmes hölgy, ki mellesleg mondva az ujhelyi boltosoknak igen jó ismerőse, mert élelmességének híre az üzleti világban köztudomásu, még igen magasan végezheti. Hat havi börtön bizony drágább mint 2 seprő! A bolti tolvajok okulhatnak a Szendreiné példájából.

A KRONDORFI A LEGJÖBB NYÁLKALDO GYÓGYVIZ.

A szerkesztőség üzenetei:

Haradt. Gyöngye, de ha jó volna se kü-zölök, mert névtelenül küldte be.

B. I. Agárd. Igenis felebezhets; még pe-dig a megye alispánához.

Kiadótulajdonos:

LANDESMANN MIKSA

HIRDETÉSEK.

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a hírneves

„Pschorr bräu“ sör

egyedüli árusítását megkaptam és *folyó évi május hó 5-től poharanként* mértem ki.

Egy kőkorsó „Pschorr bräu“ sör	16 krajczár.
Egy pohár	12 „
Tetszés szerinti villás reggeli	8 „

Számos látogatást kérve, vagyok

tisztelettel

Friss H.

vendéglős.

Kiadó raktárak.

Andrássy-utczai 381. sz. ház udvara melléképületében *négy padozott, száraz*, üresen maradt magtár, bár mily raktárnak alkalmas, kiadó — Bővebbet a kiadóhivatalban.

Egy egészen új rövid modern

ZONGORA

250 frtért eladó.

Hol? Megmondja a kiadóhivatal.

FONTOS MINDENKINEK!

Kiváló hazai készítmény

Törv. védve

DURATOR

által a cipőtalp minden 3-4 hétben egyszeri bekenéssel **ötször** oly tartós és vízhatlan lesz.

Ára 1 bádoggalacknak használati utasítással együtt

1 korona nagyobb palack 2 korona

Póstán 1 kor. 20 fillér. beküldése után bérmentes kapható minden fűszerkereskedésben, drognériákban cipészeknél stb.

Főszékhely: **DURATORGYÁR**

Budapest, V. Lipót-körút 1b szám.

Vízontelárúsítók mindenütt kerestetnek

Bor eladás.

1889. évi saját termésű valódi hegyaljai

szamorodni és asszú bort

üvegenként is eladok.

Szamorodni 3 K. 20 fill. Asszú 6 K. Asszú finomabb 10 K literenként.

Lőry Adolf,

könyvkereskedő S. A.-Ujhely.

Üzlet áthelyezés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség tudomására adni, hogy

dúsan felszerelt férfi, női és gyermek

LÁBBELI-RAKTÁRAMAT

a Schön Sándor-téle házban

Weinberger-féle új épületébe (Fő-utca) helyeztem át.

Mint eddig, ezentul is csak

legjobb minőségű árut tartok raktáron.

Az árát annyira mérsékeltem, hogy

legjutányosabban lehet nálam bevásárolni.

Sátoralja-Ujhely, 1901. ápr. 23.

Kiváló tisztelettel

Friedrich Mór.

Könyv- és papirkereskedés

Sátoralja-Ujhely

Landesmann Miksa és Társa

Sátoralja-Ujhely

Könyvnyomda.

* RAKTÁRON VANNAK: *

Ifjusági iratok

Emlék-albumok

Képeskönyvek

Imakönyvek

Levélpapírok

Írómappák

Íróasztal-készletek.

Mindennemű műveket

Folyóiratokat

Meghívókat

Gyászjelentéseket

Jegyzőkönyveket

Ertesítéseket stb.

* KÉSZIT KÖNYVNYOMDÁJÁBAN. *